

การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ อย่าง บูรณาการ

พศ.ดร. สุภาวดี ขุนทองจันทร์

การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ อย่าง บูรณาการ

พศ.ดร. สุภาวดี ขุนทองจันทร์

เลขทะเบียน M 0151113

วันลงทะเบียน ๕/7 ก.ย. 2560

เลขเรียกหนังสือ

658.3

ค ๖๖๖-๖

๒๖๕๖

บริษัท ซีเ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

ค้นหาหนังสือที่ต้องการ (รวม e-book และสินค้าที่น่าสนใจ) ได้เร็ว ทันใจ

- บน PC และ Notebook ที่ www.se-ed.com
- สำหรับ SmartPhone และ Tablet ทุกยี่ห้อ ที่ <http://m.se-ed.com> (ผ่าน browser) หรือดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน (SE-ED Application) ใช้งาน Play Store บน Android หรือจาก App Store บน iOS

- ในกรณีที่ผู้ตั้งข้อสงสัยหรือเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการสอน การฝึกอบรม การส่งเสริมการขาย หรือเป็นของขวัญพิเศษ เป็นต้น กรุณาติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ บริษัท ซี.อี.เอดูเคชัน จำกัด (มหาชน) เลขที่ 1658/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2739-8222 โทรสาร 0-2739-8356-9
- หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com

การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ

โดย ผศ.ดร. สุภาวดี ขุนทองจันทร์

ราคา 185 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ ๒๕ พ.ศ. 2559 โดย ผศ.ดร. สุภาวดี ขุนทองจันทร์ ห้ามคัดลอก ออกเสียง ตัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาต

4 1 0 - 0 4 4 - 2 6 4
0 9 5 5 6 6 5 4 3 2 1 0 9

ข้อมูลทางบรรณกรรมของหอสมุดแห่งชาติ

สุภาวดี ขุนทองจันทร์.

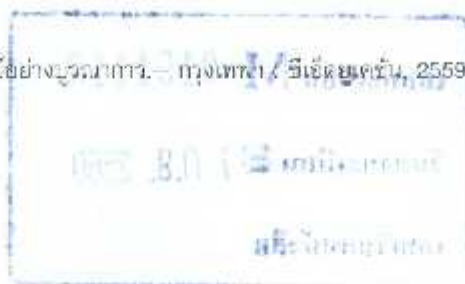
การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ. - กรุงเทพฯ / ซี.อี.เอดูเคชัน, 2559.

264 หน้า.

1. การบริหารงานบุคคล.

1. ชื่อเรื่อง.

655.3

ISBN : 978-616-08-2738-1

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซี.อี.เอดูเคชัน จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1658/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา
เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2739-8000

พิมพ์ที่ บริษัท ไทวันท์ (1991) จำกัด

เลขที่ 23-71-72 หมู่ที่ 13 แขวงคลองตันเหนือ-บางกะปิ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10160 โทรศัพท์ 0-2464-2810 โทรสาร กรุงเทพฯ 0-2464-2810 ผู้พิมพ์โรงพิมพ์ พ.ศ. 2559

คำนำ

หนังสือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ เล่มนี้ ผู้เขียนแต่งขึ้น โดยมีแรงบันดาลใจจากความศรัทธา เชื่อมกับในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นปรัชญาที่เกิดขึ้นบนภูมิสังคมของประเทศไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทางธุรกิจและภาคกระตือรือร้นการพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่กำกับด้วยเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

อีกทั้ง การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการแล้วในปี 2558 มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญคือ การเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์อย่างเสรี ส่งผลให้ประเทศสมาชิกต้องเตรียมความพร้อมทางด้านทรัพยากรมนุษย์ของตนเอง หลายประเทศได้กำหนดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นแผนพัฒนาของประเทศ ในขณะที่ไทยก็เช่นเดียวกัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถูกบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อเนื่องมาหลายฉบับ ปัจจุบันสถานการณ์แรงงานไทยมีข้อจำกัดทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ อาจส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศ ดังนั้น ในปี 2557 ผู้เขียนได้รับโอกาสจากผู้ประสานงานชุดโครงการ “การยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กระแสเอเชียระยะที่ 2” ส.ดร. อภิชาติ พันธเสน และผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การยกระดับทักษะแรงงานทั้งมีฝีมือและไม่มีฝีมือจากผู้ที่มีได้ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยองค์การธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

องค์การธุรกิจที่ผู้เขียนเข้าศึกษาต่างเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายคือ ทักษะของพนักงานที่รับเข้าทำงานกับองค์การธุรกิจมีข้อจำกัดในคุณสมบัติของพนักงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการขององค์การธุรกิจ ดังนั้นองค์การธุรกิจจึงพัฒนาและยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างบูรณาการ โดยนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์กรแห่งความสุข รวมทั้งการบริหารแนวพุทธมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ผลที่ได้คือ

4 ความริหารหรือการมนุษย์อย่างบูรณาการ

องค์การที่เข้าศึกษาได้พัฒนาทักษะของพนักงานให้สอดคล้องกับลักษณะหรือประเภทของธุรกิจตนเอง ความโดดเด่นในการพัฒนาที่เป็นจุดร่วมขององค์การธุรกิจทั้งหมดคือ การพัฒนาทักษะในการผลิตควบคู่กับการพัฒนาทักษะชีวิตของพนักงาน ดังนั้นวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถสรุปจำกัดด้านทักษะการผลิตลงได้ขององค์การธุรกิจ 5 แห่ง จึงเป็นความรู้ที่สำคัญผู้เขียนจึงได้นำเรื่องราวของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากการศึกษามาเขียนเป็นหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งงานศึกษาที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เกิดขึ้น และเป็นความรู้ที่องค์การธุรกิจใช้ได้ผสมแตกต่างกันตามแต่ลักษณะธุรกิจ โดยนำเสนอเป็นกรณีศึกษาอย่างละเอียด ในบทที่ 7 - 11 และบทสุดท้ายผู้เขียนได้สังเคราะห์แนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การธุรกิจ และสถาบันการศึกษาที่ทำการเรียนการสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ศ.ดร. อภิชัย พันธเสน ที่ท่านได้ตรวจทานแนวคิดที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้ให้อย่างละเอียด พร้อมทั้งคำนิยมเพื่อเป็นกำลังใจในการพัฒนาต่อไป และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับองค์การธุรกิจที่ต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนเองอย่างบูรณาการ ให้มีคุณค่าเพิ่มด้วยแนวทางองค์กรแห่งความสุขและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดข้อจำกัดในทักษะพนักงานใหม่ทักษะการผลิตที่เพิ่มขึ้นต่อยอดจากสถาบันการศึกษา

ผศ.ดร. สุภาวดี ขุนทองจันทร์

สารบัญ

บทที่ 1	ปฐมนกขของการบริหารทรัพยากรมนุษย์	13
1.1	หน้าที่ทางการบริหารจัดการกับความสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์	13
1.2	ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์	15
1.3	ความสำคัญของการบริหารทรัพยากรมนุษย์	16
1.4	การก้าวข้ามวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบเดิม	19
1.5	การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง	22
1.6	กรอบแนวคิดของการบริหารทรัพยากรมนุษย์	23
1.7	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์	24
1.8	กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร	27
1.9	องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการบริหารงานบุคคล	28
1.10	เทคนิคในการสร้างขวัญและกำลังใจในการบริหารงานบุคคล	29
1.11	ประชาคมอาเซียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	30
1.12	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	32
1.13	ลำดับการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือ	34
1.14	สรุป	35
บทที่ 2	สถานการณ์ด้านแรงงานของไทย	37
2.1	การจ้างสมารถนะในการผลิตโดยแรงงาน	37
2.2	ภาพรวมโครงสร้างการจ้างงานของไทย	39
2.3	แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน	40
2.4	วิกฤติเศรษฐกิจ จุดเปลี่ยนการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์	42
2.5	หลักการสร้างคนอย่างบูรณาการเพื่อคู่วิกฤติขององค์การ	43
2.6	สถานการณ์แรงงานในภาคการผลิต	46
2.7	นโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน	50

2.8	การศึกษาเพื่อพัฒนาต่อของผลิตภาพของแรงงาน	62
2.9	สรุป	67
บทที่ 3	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	59
3.1	การบริหารทรัพยากรมนุษย์บนความหลากหลาย	59
3.2	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	60
3.3	พื้นฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การทั่วไป	65
3.4	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	68
3.5	บทบาทผู้นำกับการบริหารธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	77
3.6	สรุป	81
บทที่ 4	การจัดการทรัพยากรมนุษย์	83
4.1	การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ จุดเริ่มของกาจัดการ	83
4.2	วัตถุประสงค์ของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์	84
4.3	องค์ประกอบของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์	86
4.4	การสรรหาและการคัดเลือก	88
4.5	ระบบการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรในวัฒนธรรมการทำงานของไทย	94
4.6	หลักการคัดเลือกบุคลากร	95
4.7	การบริหารค่าตอบแทน	96
4.8	การประเมินผลการปฏิบัติงาน	100
4.9	สรุป	105
บทที่ 5	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ	107
5.1	ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	107
5.2	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	108
5.3	รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	108
5.4	วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	111
5.5	ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันแต่ละองค์การ	112
5.6	องค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ	114
5.7	การจัดการความรู้	115
5.8	การพัฒนาองค์การ	120
5.9	องค์การแห่งการเรียนรู้	122
5.10	ตัวชี้วัดของการพัฒนาบุคลากร	125

5.11	ตัวชี้วัดผลลัพธ์จากการพัฒนาบุคลากร	126
5.12	สรุป	128
บทที่ 6	การบริหารสภาพแวดล้อมทรัพยากรมนุษย์	129
6.1	การพัฒนาเพื่อนร่วมงานและวัฒนธรรมองค์การ	129
6.2	การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน	135
6.3	การพัฒนารีดส้านีกรับผิดชอบต่อการทำงาน	138
6.4	การพัฒนารีดส้านีกรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา)	139
6.5	หลักความปลอดภัยในการทำงาน	142
6.6	องค์กรแห่งความสุข	146
6.7	สรุป	148
บทที่ 7	การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	151
	กรณีศึกษา บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	
7.1	ประวัติและความเป็นมาของ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	152
7.2	แนวทางการดำเนินธุรกิจของ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	154
7.3	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการผลิตเมื่อเริ่มเข้ามาสู่องค์การธุรกิจ ที่บริหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเปรียบเทียบกับโครงสร้าง อุตสาหกรรมกลุ่มพลังงาน	156
7.4	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการใช้ชีวิต	157
7.5	ปัญหาอุปสรรคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การที่บริหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	158
7.6	แนวทางการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจ	162
7.7	ผลจากการยกระดับพัฒนาฝีมือแรงงาน ของ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	166
7.8	สรุป	168
บทที่ 8	การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	171
	กรณีศึกษา บริษัท ไร่เฮงการช่างและการหล่อ (1995) จำกัด	
8.1	ประวัติและความเป็นมาของ บริษัท ไร่เฮงการช่างและการหล่อ (1995) จำกัด	172
8.2	แนวทางการดำเนินธุรกิจของ บริษัท ไร่เฮงการช่าง และการหล่อ (1995) จำกัด	173

8.3	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการทำงาน เมื่อเริ่มเข้ามาสู่งองค์การธุรกิจที่บริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบกับโครงสร้างอุตสาหกรรมกลุ่มผลิตเหล็ก และผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	175
8.4	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการใช้ชีวิต	177
8.5	ปัญหาอุปสรรคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การที่บริหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	178
8.6	แนวทางการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจ เพื่อลดข้อจำกัดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน	181
8.7	ผลจากการพัฒนาฝีมือแรงงาน	184
8.8	สรุป	185

บทที่ 9	การพัฒนาศูนย์พยาบาลด้วยองค์กรแห่งความสุข พสานกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา บริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด	187
9.1	ประวัติและความเป็นมาของ บริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด	188
9.2	แนวทางการดำเนินธุรกิจของ บริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด	189
9.3	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการทำงาน เมื่อเริ่มเข้ามาสู่องค์การธุรกิจที่บริหารแบบองค์กรแห่งความสุข เปรียบเทียบกับโครงสร้างอุตสาหกรรมกลุ่มแปรรูปอาหาร	191
9.4	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการใช้ชีวิต	192
9.5	ปัญหาอุปสรรคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การที่บริหารตามแนวทางองค์กรแห่งความสุข	195
9.6	แนวทางการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจ เพื่อลดข้อจำกัดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน	202
9.7	ผลจากการพัฒนาทักษะแรงงาน บริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด	205
9.8	สรุป	207

บทที่ 10	การพัฒนาศูนย์พยาบาลด้วยองค์กรแห่งความสุข กรณีศึกษา โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ นครราชสีมา	209
10.1	ประวัติโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ นครราชสีมา	209
10.2	แนวทางการดำเนินงานของโรงพยาบาลเซนต์เมรี่	211

10.3	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการทำงาน เมื่อเริ่มเข้ามาสู่อองค์การธุรกิจที่บริหารแบบองค์กรแห่งความสุข เปรียบเทียบกับโครงสร้างอุตสาหกรรมกลุ่มบริการ	213
10.4	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการใช้ชีวิต	214
10.5	ปัญหาอุปสรรคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การบริหารตามแนวทางองค์กรแห่งความสุข	215
10.6	แนวทางการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การธุรกิจเพื่อลดข้อจำกัดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน	217
10.7	ผลจากการยกระดับพัฒนาทักษะแรงงานของโรงพยาบาลเซนต์แมรี	219
10.8	สรุป	220

บทที่ 11 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวพุทธผสานกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา บริษัท โสมกาส์อินจีนีเรียริง (2005) จำกัด 221

11.1	ประวัติและความเป็นมาของ บริษัท โสมกาส์อินจีนีเรียริง (2005) จำกัด	222
11.2	แนวทางการดำเนินธุรกิจของ บริษัท โสมกาส์อินจีนีเรียริง (2005) จำกัด	223
11.3	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการทำงาน เมื่อเริ่มเข้ามาสู่อองค์การธุรกิจที่บริหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบกับโครงสร้างอุตสาหกรรมกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	226
11.4	สมรรถนะของแรงงานด้านทักษะการใช้ชีวิต	229
11.5	ปัญหาอุปสรรคและวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การที่บริหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	231
11.6	แนวทางการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจเพื่อลดข้อจำกัดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน	234
11.7	ผลจากการพัฒนาทักษะแรงงาน บริษัท โสมกาส์อินจีนีเรียริง (2005) จำกัด	237
11.8	สรุป	238

บทที่ 12 สัจเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อการประยุกต์ใช้ในองค์กร 241

12.1	แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสถานประกอบการ	241
12.2	องค์ประกอบในการพัฒนาคุณภาพแรงงานของสถานประกอบการ	244

12.3 การยกระดับทักษะแรงงานด้วยวิชาชีพของเสารัฐกิจพอเพียง ผสานการบริหารแนวพุทธและองค์กรนแห่งความสุข	245
12.4 ความแตกต่างระหว่างการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั่วไป กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	250
12.5 การประยุกต์ใช้ในองค์การธุรกิจ	251
12.6 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา การยกระดับทักษะทรัพยากรมนุษย์ต่อไป	254
12.7 บทบาทของภาครัฐกับการสนับสนุนการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจ	254

บรรณานุกรม